

УДК 81.111+821.111(73)

Ольга ЯНИШИН,
orcid.org/0000-0003-2539-7406
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри філології та перекладу
Івано-Франківського національного технічного університету
нафти і газу
(Івано-Франківськ, Україна) karolinaok@ukr.net

Лідія ПЕРЕГІНЕЦЬ,
магістрант
Івано-Франківського національного технічного університету
нафти і газу
(Івано-Франківськ, Україна) lidiasun@ukr.net

ПРЕЦЕДЕНТНІ ІМЕНА ЯК ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ МОВЦЯ (НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ Г. КЛІНТОН «ВАЖКІ РІШЕННЯ»)

У цьому дослідженні власні назви розглядаються у межах теорії прецедентності. Аналіз вжитих у книзі «Важкі рішення» прецедентних імен має на меті встановити, як вони репрезентують її автора – видного американського політика Г. Клінтон. Домінує денотативне вживання прецедентних імен. Переважна кількість відібраних методом суцільної вибірки прецедентних імен належить до сфери політики та культури США, що підкреслює національно-детермінований образ автора. Як жінка-політик, Г. Клінтон намагається зламати гендерні стереотипи про політику як чоловічу справу, звертає увагу на роль жінок у політичному процесі й організації духовного життя суспільства.

Ключові слова: прецедентне ім'я, теорія прецедентності, інтертекстуальний підхід, мемуари, жінка-політик, Г. Клінтон «Важкі рішення».

Olha YANYSHYN,
orcid.org/0000-0003-2539-7406
Candidate of Pedagogy Sciences, Associate Professor,
Department of Philology and Translation
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) karolinaok@ukr.net

Lidia PEREHINETS,
Postgraduate Student
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) lidiasun@ukr.net

PRECEDENT NAMES AS A MEANS OF REPRESENTING THE SPEAKER (BASED ON H. CLINTON'S BOOK "HARD CHOICES")

Precedent names make up the core of the culturally relevant linguistic means and are well-understood by the members of a particular national culture. They are a significant resource helping to acquire the authentic national political picture of the world.

Those written by contemporary outstanding politicians biography books and accounts of significant recent political events contain valuable material for interdisciplinary studies based on the intertextual approach. In this study, we consider precedent names within the framework of the theory of precedence.

The analysis of the precedent names from the book "Hard Choices" aims to find out how they present its author, a prominent American woman-politician H. Clinton.

Most of the precedent names H. Clinton uses in her memoirs are within the scope of the US politics and culture. This fact adds to the image of the author as a nationally determined politician, while international precedent names are related to her professional activities as the Secretary of State for the US Presidential Administration, where H. Clinton was responsible for international politics and sought to overcome cultural and ethnic barriers in international relations.

As a woman-politician, H. Clinton is trying to break down the gender stereotype of politics as an occupation for men. She draws attention to the role women have been playing in the political and spiritual life of the society. H. Clinton highly

appreciates the experience of US First Ladies and tells about her meetings with Mother Teresa. Such things allow her to attract female voters and the religious part of the citizens to her side.

Actualizing the precedent names from the spheres "War" and "Terrorism", H. Clinton adheres to the US government's opinion concerning the importance of fighting terrorism and authoritarian regimes. However, in assessing the particular actions of an individual US president, she proceeds from the interests of the Democratic Party, to which she belongs.

The denotative use of precedent names dominates in the memoirs over the connotative one which proceeds from Clinton's status of a high-ranking politician. The author tries to avoid ambiguities and hints that could cause ambiguous interpretation. At the same time, it indicates to the politician's intention to inform her readers about the justification and weightedness of the decisions she took at the responsible post.

The precedent names in the memories serve to represent speakers and to revive and diversify their language. The precedent names in the memories serve to represent speakers and to revive and diversify their language. They can also become a means to overcome gender stereotypes in politics. Once you understand their full meaning, you can get an adequate image of speakers and their linguistic personality.

Key words: precedent name, theory of precedence, intertextual approach, memoirs, woman-politician, H. Clinton "Hard Choices".

Постановка проблеми. Щоб максимально наблизитися до читача, автори суспільно-політичних текстів вдаються до перевірених засобів і символів, що можуть максимально точно й однозначно передати інтенції адресанта. До репертуару таких засобів належать прецедентні імена, які становлять ядро насичених культурно значущою інформацією мовних засобів і добре зрозумілі в межах певної національної культури. Для читача за кордоном це важливий ресурс для розуміння автентичної національної політичної картини світу, без розуміння якого неможливо отримати адекватний образ мовця та його мовної особистості.

Аналіз досліджень. Аналіз теоретичного доробку засвідчує, що проблеми, пов'язані з дослідженнями мовної особистості, інтертекстуальності та проявів прецедентності у дискурсі видатних політиків, привертають увагу вітчизняних і закордонних науковців. Методологічною базою дослідження прецедентних імен у політичному дискурсі є засадничі положення теорії інтертекстуальності та теорії прецедентних феноменів (Д. Б. Гудков, 1999; В. В. Красних, 2003; Д. Б. Гудков, И. В. Захаренко, Д. В. Багаева, 1997; Ю. Н. Караулов, 1987; Нахимова, 2007 та ін.).

Безумовно, політики, основна мета яких – так побудувати своє спілкування з виборцями, щоб ті відчули потребу обрати саме їх, мають бути непересічними мовними особистостями. Тому вони намагаються вживати найбільш дієві та зрозумілі засоби, серед яких – прецедентні імена.

Інтертекстуальність може проявлятися у вигляді включення в текст маркованих чи немаркованих, змінених чи незмінених цитат, алюзій, ремінісценцій. До проявів інтертекстуальності зараховують і використання прецедентних імен (Нахимова, 2007: 40).

Прецедентні феномени належать до фонових знань людини як певні стереотипи-уявлення, які іноді «закривають» для іншомовного комуні-

канта зміст висловлення і провокують ситуацію. Вперше до наукової парадигми термін «прецедентний текст» увів Ю. М. Караулов, який тлумачив це поняття як текст «(1) значущий для тієї чи тієї особистості в пізнавальному й емоційному плані; (2) що має надособистісний характер, тобто добре відомий широкому оточенню цієї особистості, включаючи її попередників і сучасників; (3) звернення до нього відбувається неодноразово в дискурсі цієї мовної особистості» (Караулов, 1987: 216). Наступним етапом у розвитку досліджень прецедентності стала теорія прецедентних феноменів В. Красних, Д. Гудкова, І. Захаренка та Д. Багаєвої, яка розмежовує чотири прецедентні феномени: прецедентні імена, прецедентні висловлювання, прецедентні тексти та прецедентні ситуації (Гудков, 1999; Красних та ін., 1997).

Як вказує Д. Гудков, прецедентні імена займають особливе місце в системі прецедентних феноменів і «належать до ядра мовних засобів зберігання і трансляції культурно-значимої інформації, які зумовлюють розуміння / нерозуміння відповідних текстових фрагментів» (Гудков, 1999: 6). Учений визначає прецедентне ім'я як індивідуальне ім'я, пов'язане із загальновідомим текстом, що, зазвичай, належить до прецедентних, або з відомою носіям мови ситуацією. Це ім'я-символ, яке вказує на деяку еталонну сукупність певних якостей (Гудков, 1999: 1). Є. Нахимова акцентує, що прецедентними іменами є широко відомі власні назви, які функціонують у дискурсі як «особливі культурні знаки, своєрідні символи певних якостей» (Нахимова, 2007: 40). Тому за прецедентним іменем завжди стоїть певне уявлення про нього, яке є або потенційно відомим кожному сучасному homo sapiens, або ж є загальним для представників певної національної чи лінгвокультурної спільноти. Це дало підстави В. Красних виокремити «універсальні», «соціумні» (відомі представникам певного соціуму) та «національні» (відомі

«середньому представнику національної лінгвокультурної спільноти і входять до національної когнітивної бази») прецедентні імена (Красных, 2003: 176).

Кожному типу дискурсу притаманні власні корпуси прецедентних імен, аналіз яких виявляє характерні для мовця риси. У сучасній суспільно-політичній літературі широко розповсюджене використання прецедентних феноменів, але, з огляду на тему нашого дослідження, звертаємо увагу на висновок О. О. Крилової про те, що розмаїття способів включення прецедентних феноменів у авторське мовлення залежить від авторської індивідуальності і може розглядатися як риса ідіостилу автора (Крылова, 2006: 172).

Узагальнюючи генезу і сучасний стан політичної лінгвістики у закордонній та українській науці, О. Алексієвець відзначає активізацію лінгвополітологічних досліджень в Україні, що аналізують зміни мови у зв'язку з політичним життям суспільства, визначають когнітивно-дискурсивні, комунікативні та лінгвокультурологічні пріоритети й засоби, стратегії, тактики та способи комунікативного впливу на свідомість і поведінку громадян (Алексієвець, 2012: 249). Серед дотичних до теми нашої статті – доробок Л. Л. Славової (вивчення мовної особистості американських і вітчизняних політиків на основі аналізу їхнього когнітивного стилю, соціолінгвістичних властивостей і дискурсивних виявів (Славова, 2010)). Релевантними є також розвідки А. Ерліхман та К. Лупу (реалізація та функціонування метафоричних концептів у промовах Г. Клінтон для створення прагматично-орієнтованого образу політичного діяча в англомовній пресі (Ерліхман, 2017)) та І. Полякової (роль прецедентного імені в формуванні езотеричності виступів К. Рай (Полякова, 2010)). Однак вони аналізують медіа тексти або офіційні промови.

Отже, вибір теми статті зумовлений актуальністю проблематики, недостатнім рівнем дослідженості теми, оскільки вивчення особливостей прецедентних імен, ужитих в автобіографічних творах англомовних політиків, на відміну від їхніх офіційних промов і медіатекстів, ще не проводилося. У доробку українських науковців відсутні наукові розвідки, які б аналізували засоби репрезентації політиків-жінок. Аналіз вжитих у книзі прецедентних імен дасть змогу отримати глибше уявлення про американську дійсність, характерні риси національної культури США та представників політичної еліти країни.

Мета статті – встановити, як прецедентні імена, вжиті у книзі «Важкі рішення», репре-

зентують її автора – високопоставленого американського політика-жінку Гіллари Клінтон. Для вирішення поставлених завдань застосований комплекс методів наукового дослідження: укладання суцільної вибірки; комплексний кількісний і якісний аналіз відібраних одиниць; узагальнення, систематизація та інтерпретація даних.

Виклад основного матеріалу. Нещодавно українському читачеві став доступний у перекладі Леся Герасимчук український автобіографічний твір Г. Клінтон «Важкі рішення» (Клінтон, 2016), проте значна кількість згаданих у ній прецедентних імен мало або й зовсім не відома українському загалу.

Написана після програшу президентських перегонів 2008 р., книга «Важкі рішення» містить відверті спогади Гіллари Клінтон про свою роботу пліч-о-пліч зі своїм колишнім суперником – президентом Б. Обамою. Мемуари цікаві з погляду стилістики, оскільки поєднують функції кількох традиційних літературних стилів. Г. Клінтон виходить за рамки особистого, інформуючи читацьку аудиторію про важливі політичні проблеми, з якими зіткнулася на посаді керівника Держдепартаменту США в адміністрації президента Б. Обама, та переконуючи у доцільності непростих прийнятих для їх розв'язання рішень (публіцистичний стиль). Завдяки жвавому емоційному викладу розповідь створює відчуття гнучкого діалогу та живого спілкування автора з читачем (розмовний стиль). Звернення до художніх образів та алегоричності й образне змалювання подій і дійових осіб впливають на читачів естетично й етично (художній стиль). Досягнути такого ефекту вдалося і завдяки використанню значної кількості прецедентних імен.

У цій статті ми схарактеризуємо найбільш загальноживані групи прецедентних імен: *прецедентні антропоніми, топоніми, назви терористичних організацій і хрононіми*.

1. У книзі «Важкі рішення» група *прецедентних антропонімів* представлена широким спектром прецедентних імен. Це імена відомих президентів і політиків (*Barack Obama, John Kerry, Thein Sein, John McCain*), державних, політичних (*Kim Jong Un, Tsakhiagiin Elbegdorj, Deng Xiaoping, Michel Martelly, Fidel Castro*) та релігійних діячів інших країн (*Mother Teresa, Dalai Lama*), шпигунів (*Robert Hanssen*) і терористів (*Saddam Hussein, Osama bin Laden*).

Насамперед зупинімося на постатях президентів США. Їхні імена (*Lincoln, Theodore Roosevelt, George H. W. Bush*), без сумніву, відомі у всьому світі та можуть вважатися універсальними преце-

дентними іменами. Особливе місце в цій когорті посідає президент Б. Обама, якому у 2008 р. Г. Клінтон поступилася на виборах. Щоб привітати опонента з перемогою, Гілларі довелося їхати на таємну зустріч, лежачи на задньому сидінні фургона з тонованим склом. З опису цієї поїздки розпочинається книга, у якій, колись суперника, а потім – керівника Б. Обаму згадано 355 разів. Це: *President Barack, President Obama, President, President (Barack Obama), Barack* і просто *Obama*, а також відповідно до посади – *the forty-fourth President of the United States*. У наведених далі прикладах прецедентні імена підкреслені нами.

It was the evening of June 5, 2008, and I was heading to a secret meeting with Barack Obama – and not the one I had hoped for and expected until just a few months earlier. I had campaigned hard to the very end, but Barack had won and now it was time to support him. The causes and people I had campaigned for, the Americans who had lost jobs and health care, who couldn't afford gas or groceries or college, who had felt invisible to their government for the previous seven years, now depended on his becoming the forty-fourth President of the United States (Clinton, 2008: 1).

З іншого боку, імена президентів США можуть також набувають якостей національно-прецедентних феноменів, якщо вжиті у зв'язку з назвами певних прийнятих у США документів. Тут доцільно навести приклад 43-го президента Сполучених Штатів Джорджа Буша-молодшого. В уривку «*But if that person is losing strength (economic problems), and the weight of the burden remains heavy or even increases (the Bush Doctrine), and the terrain becomes more difficult (rise of new Great Powers, international terrorism, failed states), then the once-strong hiker begins to slow and stumble*» (Clinton, 2008: 25–26) прізвище Буша є частиною назви документа «the Bush Doctrine», що встановлює принципи зовнішньої політики США, прийняті Дж. Бушем після терактів 11 вересня 2001 р. та дозволяє превентивну війну проти потенційних терористів і агресорів. Тут прецедентне ім'я президента – це звернення до політики, згідно з якою США мають право забезпечити себе від країн, які надають допомогу терористам.

Г. Клінтон, яка була добре знайома з президентською «кухнею», добре розуміє значення президентської родини. З повагою та пошаною авторка згадує дружин колишніх президентів, які з честю виконали свою важливу та клопітку місію. Для неї самої було дуже важливо набратися досвіду від своїх попередниць: Жаклін Кеннеді, леді Берд Джонсон, Бетті Форд, Розалін Картер,

Ненсі Рейган та Барбара Буш: *When I became First Lady back in 1993, it meant so much to me to hear from Jacqueline Kennedy, Lady Bird Johnson “Betty” Ford, Rosalynn Carter, Nancy Reagan, and Barbara Bush about their experiences* (H. Clinton, 2008: 10). Ці величні жінки багато зробили для своєї держави. Наприклад, леді Берд Джонсон, дружина 36-го президента, з 1964 р. пройшла 330 000 км, щоб знайти прихильників своєї програми благоустрою американських населених пунктів, сприяла розробці програми допомоги важким дітям («Початкова допомога»), заснувала Центр Бетті Форд для боротьби з алкоголізмом і наркотичною залежністю.

Оскільки, на відміну від діяльності президентів, діяльність їхніх дружин мало знайомі читачам поза межами США, можемо віднести цю групу прецедентних імен до національно-прецедентних, тобто імен, відомих кожному середньому представнику американської національної лінгвокультурної спільноти.

Зауважимо, що належність особи до певної соціальної групи не можна вважати підставою для зарахування її імені до соціумних прецедентних імен. За приклад візьмемо католицьку черницю матір Терезу, яку Г. Клінтон згадує тричі. Засновниця добродійних місій, лауреат Нобелівської премії миру за 1979 р., яка впродовж понад сорока років допомагала сиротам, хворим і жебракам у місті Колката в Індії, мати Тереза добре відома не тільки у християнському світі. Харитативна діяльність і святість перетворили матір Терезу на світову ікону: «*I had fond memories of my first visit to India in 1995, with Chelsea by my side. We toured one of the orphanages run by Mother Teresa, the humble Catholic nun whose charity and saintliness made her a global icon*. (Clinton, 2008: 58).

Інакше відомі у світі імена лідерів терористичних організацій (*Saddam Hussein* та *Osama bin Laden*). Г. Клінтон 16 разів згадує міжнародного терориста, поборника ісламу, колишнього лідера міжнародної ісламської терористичної організації «Аль-Каїда», Осаму бен Ладена, який після Афганської війни вирішив продовжити джихад проти США. Бен Ладен спонсорував боротьбу Сомалі проти США у 1993 р., організував вибухи посольств США в Кенії та Танзанії в 1998 р. Американська адміністрація приписує йому відповідальність за терористичний акт в США 11 вересня 2001 р. Наказ президента США Б. Обами послати загін «морських котиків», щоб притягнути до Осаму бен Ладена до відповідальності, державний секретар Г. Клінтон вважає справедливим: «*Perhaps the most famous example from my four years*

as Secretary of State was President Obama's order to send a team of Navy SEALs into a moonless Pakistani night to bring Osama bin Laden to justice». Водночас вона доволі скептично ставиться до рішення адміністрації Дж. Буша розпочати війну в Іраку: «I also had other reasons to be skeptical. My lack of confidence in the Bush Administration went back to the fall of 2002, when it was boasting of ironclad intelligence about Saddam Hussein's weapons of mass destruction» (H. Clinton, 2008: 134).

Ім'я ще одного очільника терористів, Саддама Хусейна, зустрічається у книзі шість разів. Авторитарний стиль правління Саддама Хусейна суперечить демократичним канонам американського суспільства і є причиною відчутної негативної конотації.

2. *Прецедентні топоніми.* До групи прецедентних топонімів заносимо назви тих країн і географічних об'єктів, за якими закріпилися чіткі асоціації. Здебільшого, це країни з напруженою політичною й економічною ситуацією та зони воєнних конфліктів. Серед найвживаніших у книзі – *Afganistan, Middle East, Iraq, Gaza, Lebanon, Palestine, Kosovo, The Balkans*. У мемуарах американського політика читаємо: «We talked about the wars in *Iraq and Afghanistan*, the perpetual challenges posed by *Iran and North Korea*, and how the United States might emerge swiftly and confidently from the recession» (Clinton, 2008: 17). Тут йдеться про воєнний конфлікт в Іраку, який розпочався 20 березня 2003 р. вторгненням збройних сил міжнародної коаліції під проводом Сполучених Штатів Америки та Великої Британії для повалення режиму Саддама Хусейна та про воєнні дії в Афганістані, які розпочалися у січні 2015 р. після початку виведення військ НАТО з Афганістану. Для українського читача поняття війни в Афганістані охоплює інші темпоральні рамки та сторони конфлікту.

3. *Терористичні організації.* У книзі «Важкі рішення» зустрічаємо чотири назви терористичних організацій: *al Qaeda, Taliban, Hezbollah* та *Hamas*. Автор позиціює *al Qaeda* (Аль-Каїда) як «недержавного гравця», мета якого (поруч із такими новими економічними гігантами, як Китай і багатими на нафту країнами на кшталт Росії та Ірану) – підірвати вибудовану після Другої світової війни систему безпеки: «The intelligence analysts predicted that America's relative economic and military strength would decrease over the coming years and that the international system we had helped build and defend since World War II would be undermined by the growing influence of emerging economic powers like China, oil-rich nations like

Russia and Iran, and nonstate actors like al Qaeda. (H. Clinton, 2008: 25). Таким чином, міжнародна терористична суннітська джихадистська організація Аль-Каїда, заснована 1988 р. Усамою бен Ладеном в Афганістані для боротьби з радянським вторгненням, виступає тут як організація, що змінила своє призначення.

4. *Хрононіми.* До цієї групи заносимо дати, які не потрібно уточнювати. Варто тільки назвати день, місяць чи рік, то стає зрозуміло, яка це подія: «Indians referred to the attack on November 26, 2008, as 26/11, in an echo of our own 9/11» (Clinton, 2008: 59). «26/11» – так, за аналогією до теракту в США «9/11», індійці назвали серію терористичних актів 26–29 листопада 2008 р. у Мумбаї. Для цього змінено традиційний американський порядок запису дати: число передує місяцю.

Висновки. Написані сучасними видатними політичними діячами автобіографічні твори й описи нещодавніх важливих політичних подій містять цінний матеріал для міждисциплінарних досліджень, які ґрунтуються на інтертекстуральному підході та вивчають світогляд народу крізь призму рідної мови у нерозривній взаємодії з національною культурою.

Переважає кількість ужитих у книзі Г. Клінтон «Важкі рішення» прецедентних імен належить до політики та культури США, що підкреслює національно-детермінований образ автора. Наявність міжнародних прецедентних імен пов'язана з її професійною діяльністю Держсекретаря адміністрації президента США, де вона відповідала за міжнародну політику.

Як жінка-політик, Г. Клінтон намагається зламати гендерні стереотипи про політику як заняття для чоловіків і звертає увагу на роль жінки у політичному процесі й організації духовного життя суспільства.

Актуалізуючи прецедентні імена зі сфер «Війна» та «Тероризм», Г. Клінтон дотримується урядової позиції США щодо важливості боротьби з тероризмом та авторитарними режимами. Географічно ці райони охоплюють країни Азії та частину Європи, де тоді відбувалися воєнні конфлікти з участю США. Проте в оцінюванні конкретних дій окремих президентів США виходить з інтересів Демократичної партії, яку представляє.

У мемуарах домінує денотативне вживання прецедентних імен, що пов'язано з високим статусом автора, який прагне уникати двозначності та натяків, і свідчить про його інтенцію проінформувати читацьку аудиторію про виправданість і виваженість прийнятих нею власних рішень.

Прецедентні імена в автобіографічному тексті слугують засобом репрезентації мовця, оживляють та урізноманітнюють його мову, можуть стати засобом подолання гендерних стереотипів у політиці. Проте глибшого дослідження потребує перекладацький аспект цього феномену.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексієвєць О. Історія та сучасність політичної лінгвістики. Україна – Європа – Світ. 2012. Вип. 9. С. 248–255.
2. Гудков Д. Б. Прецедентные имена и проблемы прецедентности. М.: Изд-во МГУ, 1999. 152 с.
3. Ерліхман А. М., Лупу К. Концептуальна метафора у промовах Гіллари Клінтон. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. 2017. Вип. 1 (37). С. 11–13.
4. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. М.: Наука, 1987. 263 с.
5. Клінтон Г. Важкі рішення / пер. з англ. Лесь Герасимчук. К.: Наш Формат, 2016. 544 с.
6. Красных В. В., Гудков Д. Б., Захаренко И. В., Багаева Д. В. Когнитивная база и прецедентные феномены в системе других единиц в коммуникации. Вестник МГУ. Сер. 9: Филология. 1997. № 3. С. 62–75.
7. Красных В. В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? М.: Гнозис, 2003. 375 с.
8. Крылова О. А. Лингвистическая стилистика. Кн. 1. М.: Высшая школа, 2006. 319 с.
9. Нахимова Е. А. Прецедентные имена в массовой коммуникации. Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т, 2007. 208 с.
10. Полякова И. С. Роль прецедентного имени в формировании эзотеричности политического текста (на материале выступлений Кондолизы Райс). Политическая лингвистика. 2010. № 1.
11. Славова Л. Л. Мовна особистість політика: когнітивно-дискурсивний аспект. Житомир: Вид. ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 358 с.
12. Clinton, Hillary Rodham. Hard Choices. Simon & Schuster, 2014. Kindle Edition.

REFERENCES

1. Alekseyevets A. Istorii ta suchasnist politychnoi lnhvistyky. [History and Contemporary Political Linguistics]. Ukraina – Yevropa – Svit, 2012. Is. 9. P. 248–255. [in Ukrainian].
2. Gudkov, D. B. Pretsedentnyie imena i problemy pretsedentnosti. [Precedent Names and Problems of Precedent]. M.: Izdat-vo MGU, 1999. 152 p. [in Russian].
3. Erlichman, A. M., Lupu, K. Kontseptualna metafora u promovakh Hillari Klinton [Conceptual Metaphor in the Speeches of Hillary Clinton]. Naukovyi Visnyk Uzhhorodskoho Universytetu. Serii: Filolohiia. Is. 1 (37), 2017. P. 11–13. [in Ukrainian].
4. Karaulov, J.N. Russkii Yazyk i Yazykovaia lichnost. [Russian Language and Linguistic Identity], Moscow: Nauka Publ., 1987. 263 p. [in Russian].
5. Clinton, Hillary Rodham. Vazhki rishennia. [Hard Choices]. Kyiv: Nash Format, 2016. 544 p. [in Ukrainian].
6. Krasnykh, V. V. Kognitivnaia baza i pretsedentnyie fenomeny v sisteme drugikh yedinit v kommunikatsii / V. V. Krasnykh, D. B. Gudkov, I. V. Zakharenko, D. V. Bagayeva. [Cognitive base and precedent phenomena in the system of other units in communication]. Vestnik MGU. Ser. 9: Filologiya, 1997. № 3. P. 62–75. [in Russian].
7. Krasnykh, V. V. “Svoj” sredi “chuzhih”: mif ili realnost? [“At home among strangers: myth or reality”]. Moscow: Gnozis Publ., 2003. 375 p. [in Russian].
8. Krylova, O. A. Lingvisticheskaya Stilistika. Book. 1. [Linguistic Stylistics]. Moscow: Vvsshaja Shkola Publ., 2006. 319 p. [in Russian].
9. Nahimova, E. A. Precedentnyie imena v massovoj kommunikatsii [Precedent Names in Mass Communication]. Yekaterinburg: Ural. Gos. Ped. Un-t Publ., 2007. 208 p. [in Russian].
10. Poliakova I. S Rol pretsedentnogo imeni v formirovanii ezoterichnosti politicheskogo teksta (na materiale vystupleniy Kondolizy Rays). [The role of the precedent name in the formation of the esoteric character by means of the political text (based on the speeches of Condoleezza Rice)]. Political linguistics, 2010. № 1. [in Russian]. [in Russian].
11. Slavova L. L. Movna Osobystist Polityka: Kohnityvno-Dyskursyvnyi Aspekt. [Linguistic Personality of the Politician: cognitive-discursive aspect.]. Zhytomyr: Vyd. ZhDU im. I. Franka, 2010. 358 s.
12. Clinton, Hillary Rodham. Hard Choices. Simon & Schuster, 2014. Kindle Edition.